

which jarred indistinctly upon some secret sense of the fitting and the safe and raised indefinable suspicions and apprehensions of the imagination (1, 106)// У мороці ночі ця кімната, що була моєю спальнею, видавалася мені особливо зловісною й химерною...Втім, не лише через це було дивним моє відчуття: це місце, з незрозумілої причини, здавалося мені таким відразливим – адже був у ньому якийсь прихований розлад, незбагненний і тривожний настрій, що непомітно нищив мою певність у затишку і безпеці, і натомість змушував мою уяву боротися із невимовними підозрами і страхами. Метафоричне зображення таємничої кімнати, що здатна, неначе живе створіння, маніпулювати волею й бажаннями людини (вжито дієслова *нищити*, *змушувати*, *боротися*), підкреслено низкою епітетів, характерних для ідіостилю зображення у жанрі саспенс: *зловісний*, *химерний*, *відразливий*, *незбагненний*, *тривожний*, а також лексичними домінантами-іменниками, значення яких посилено характерними означеннями: *зловісна й химерна кімната*; *відразливе місце*; *прихований розлад*; *незбагненний*, *тривожний настрій*; *невимовні підозри і страхи*.

Виокремлені на початку розповіді художні образи-символи *таємничий будинок* і *таємнича кімната* ілюструють принаймні два напрями інтерпретації подальшого розвитку містичної фабули: відгадки і рішення, пов'язані із *таємничою кімнатою*, або ж такі, що містяться усередині *таємничого будинку*; саме їх головний персонаж має розгадати заради власного порятунку.

Наступний компонент ідіостилістичних модифікацій жанру саспенс – специфічний ритм наративу, що полягає у динамічному розвитку сюжетної оповіді, відзначається у тексті оригіналу низкою дієслівних форм минулого часу, вжитих переважно у межах поширеного речення: *...I began to complain of uneasy nights and disturbed sleep*//...мене *дедалі частіше турбували важкі безсонні ночі*; *...my troubles took a definite form...and the same vision...visited me at least every second night in the week(1,106)*//...мої *страхи набули майже реальної форми*...одне й те саме видіння з'являлося мені у снах заледве не щонаочі.

Тут і далі у тексті динаміка розвитку подій виявлена передусім у опорних текстових «точках», у яких зосереджено розгортання персональних дій головного персонажа, його спроби відстежити таємничі випадки і розгадати похмурі пророцтва близької небезпеки, що загалом створює особливий художній прийом у душі саспенс: *I was out of spirits, and dreaded the approach of night. It came, ushered ominously in with a thunder-storm and dull torrents of depressing rain. Earlier than usual the streets grew silent (1, 111)*//Я був засмучений і з *острахом чекав на прихід ночі. Ось і вона, - з'явилася водночас із зловісною грозою, у вирі печального дощу. Раніш від звичного на вулицях стало порожньо й тихо*. Посилення темпу оповіді у пунктах наративного клімаксу дає змогу простежити збереження тривожного очікування впродовж найвищих точок розвитку дії: *Silence, meanwhile, grew more silent, and darkness darker...There was nothing but the sound of a rising wind...Punch, however, ... made a man of me again – just in time to hear with tolerable nerve and firmness the lumpy, flabby, naked feet deliberately descending the stairs again. I took a candle, not without a tremor (1, 112)*//Тим часом *від тиші ставало моторошно і сутінки глибшали*...Лише було чути, як десь вдалині здіймався вітер...Витятий пуни повернув мені рішучість – якраз вчасно: *стримуючи через силу свій страх і душевну напругу, я почув човгання чийось босих, незграбних, кволих ніг, що неквапно спускалися горішніми сходами. Тремтячою рукою я взявся за свічку*.

Промовисті деталі містичної оповіді так само посилюють загальний ефект від художньо створеної атмосфери *таємничого будинку*, маєтку, де мешкає привид, та небезпечної і страшної пригоди, пов'язаної із ним: *It was two o'clock, and the streets were as silent as a churchyard – the sounds were, therefore, perfectly distinct. There was a slow, heavy tread...descending by the narrow staircase from above (1, 109)*//О *другій годині поночі* вулиці *неначе вимерли: чути було усе навколо*. Почулися повільні важкі кроки: *хтось спускався вузькими сходами з горішця ;it was plain...the feet were perfectly bare, measuring the descent with something between a pound and a flop, very ugly to hear (1, 110)*// без сумніву, *хтось йшов, ступаючи босими ногами, дивним чином відміряючи ходу: спочатку чувся гучний крок, а далі відразливий плескіт; I confess I hesitated for some seconds at the door before I*

took heart of grace and opened it (1, 112) // Правду кажучи, кілька секунд я вагався, зупинившись перед дверима: лише коли зібрав усю свою мужність, зміг їх відчинити. Слід зауважити, алгоритм повторення деталей (друга година ночі, таємничі кроки, які щоразу рухаються сходами униз, химерні образи, що так само постійно лякають нашого персонажа) у другій і третій оповідях (іншого мешканця будинку та служниці) виявляє системність у перебігу подій і є доказом того, що вони не відбулися випадково, а є чийось зловісним задумом. З іншого боку, роздуми й міркування персонажів із приводу причин їхніх химерних пригод (випадкові збіги, галюцинації, дія алкоголю) є, до певної міри, тими невинуватими очікуваннями і хибними розгадками, що прихованим чином повинні привести читача до єдино можливого логічного розв'язку.

Зазначені мовні засоби відтворення авторської індивідуальності та авторської мовотворчості, їхній зміст і функціональні якості досліджуються як безпосередньо реалізовані у тексті, у вигляді об'єднання різних типів концептуалізації понять, що постають як елементи мовної картини світу. Тексти оригіналу і перекладу, піддані зіставному мовному аналізу з метою встановлення спільних структурно-семантичних рис обох текстів, тобто їхньої функціонально-комунікативної еквівалентності, демонструють наявність специфічних концептів, яким притаманна єдина функція: зближення мовних картин світу, створених носіями різних мов. У різних текстах художньої літератури обмін інформацією відбувається за рахунок подібності механізмів мовного мислення; з іншого боку, саме в їхній розбіжності полягає основний фактор їхнього вивчення, спрямованого на встановлення і врегулювання меж крос-культурних досліджень, розроблення принципів, за якими слід аналізувати одиниці художнього тексту та проводити їхнє зіставлення.

Виявлення мовно-композиційних характеристик ідіостилю Дж. Ле Фаню, здійснене на матеріалі зіставного аналізу фрагментів новелістичного доробку письменника у жанрі саспенс і їх україномовних перекладів, дає змогу визначити низку структурних ознак дискурсу детективного наративу, а саме: множинність вірогідних шляхів розвитку сюжетної лінії та його відчутна динаміка, ритмічне вибудовування змістових «точок» оповідного клімаксу, увага до характерних деталей, поява й розвиток у канві сюжету оманливих розгадок дражливої таємниці.

Висновки. Авторський спосіб мовного вираження, втілений у творах художньої літератури, є унікальним саме завдяки рисам ідіостилю – сукупності глибинних текстопороджуючих домінант і констант конкретного автора, які визначили появу текстів його творів у певній послідовності. Переклад уможливує вираження авторських ідей твору оригіналу засобами іншої мови, і тому дослідження шляхів і принципів створення авторської картини світу у тексті перекладу є наразі актуальним і перспективним.

Список використаної літератури

1. Creating suspense and surprise in short literary fiction: a stylistic and narratological approach: By Yumiko Iwata; School of Humanities of the University of Birmingham; 2008. – 288 p.
2. Dijk Teun A. Van. Cognitive processing of literary discourse: <http://www.daneprairie.com>
3. Lehne Moritz. Emotional experiences of tension and suspense: psychological mechanisms and neural correlates. Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades Doktor der Philosophie. – Berlin, 2014. – 180 p.: <http://www.diss.fu-berlin.de>
4. Levine Caroline. An anatomy of suspense. In: Narrative Middles: Navigating the 19th century British novel: The Ohio State University Press; 2011. – 245 p.
5. McKay Carissa. 5 ways to create suspense in literature: <http://www.ehow.com>
6. The mimetic mystery: A linguistic study of the genre of British and American detective fiction including the comparison with suspense fiction. Ed. by M. Bönnemark: Stockholme University; 1997. – 268 p.
7. Інтернет ресурс: <http://www.free translator.com>dictionary>

Список джерел фактичного матеріалу

1. Classic Victorian and Edwardian Ghost Stories. Selected by Rex Collins: Wordsworth Classics: Wordsworth Editions Ltd., 1996. – 290 p.

Одержано редакцією 25.01.14
Прийнято до публікації 14.02.14

Аннотация. Могилей И. И. Идиостилистическая организация переводческого дискурса в произведениях художественной литературы в жанре саспенс

В статье рассмотрены принципы стилистико-нарратологического подхода к созданию переводов литературных произведений в жанре саспенс, его психологических, лингво-текстуальных и психолингвистических характеристик, проанализированы алгоритм структурирования разновидностей этого жанра в сфере художественного дискурса и специфика когнитивных процессов, в частности мотивация читательской перцепции, в аспекте исследования идиостилистических характеристик украиноязычных переводов. Статья посвящена исследованию особенностей выявления текстуальных характеристик авторского идеолекта в украинских переводах англоязычных произведений художественной литературы, в частности англоязычной литературы в жанре саспенс. Разработка упомянутой отрасли охватывает, наряду с общетеоретическими аспектами, исследовательские проблемы практики и стратегии переводческой деятельности, выявленные на материале сопоставительного анализа обоих текстов. Сопоставление оригинального и переводного текстов позволяет определить смысловые доминанты авторского идиостиля, концептуальные положения творческого мировоззрения автора, а также определить их структуру и организационную иерархию. Автор рассматривается и оценивается как индивид, организующий собственный текст, ориентируясь на свою авторскую индивидуальность, которая выявлена в том, как именно автор интерпретирует типичные черты литературной эпохи, как воссоздает литературные языковые нормы.

Ключевые слова: идиостиль, жанр, дискурс, саспенс, перцепция, нарратив, языковая личность, индивидуальная манера письма, концептуальная картина мира, лингво-культурологическая интерпретация текста.

Summary. Mogiley I. I. Ideostylistic features of the translating discourse in the literary works of suspense

The article regards principles of stylistic and narratological approach to translation making in suspense, its psychological, linguo-textual and psycholinguistic features, and also analyses the structure of the genre offshoots in the literary discourse as well as readers' perception in the Ukrainian language aspect. A dictionary definition of suspense would indicate that it is a feeling of apprehension about what is yet to happen. Suspense or cliffhanger is an artistic device, a plot, or narrative device, in which the end is curiously abrupt so that the protagonist is left in a difficult situation without offering any resolution of conflicts. To be in a state of suspense is to be uncertain about the future and have an emotional stake in what will unwind. Screenplay writers and fiction writers commonly use suspense as a plot device, creating a series of cliffhangers that keep people reading the book or watching the film. Indeed, suspense provides the feelings of both tension and anticipation. It often involves surprise, characters may do the unexpected, situations may quickly take a turn for the better or worse, or a plot line may have a clever twist. Creators of suspense must maintain a heightened sense of discomfort or discordance in their stories, and often attempt to end a story unpredictably. Apart from tension experiences on the level of the plot, tension can also be induced on more micro-structural levels of a text.

Key words: ideostyle, genre, discourse, suspense, perception, narrative, language personality, peculiar manner of writing, personal world concept, lingual and cultural text interpretation.

УДК 808.3-083-55

А. А. Таран

МОВА ПРОТЕСТУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

У статті проаналізовано лексикон мови протестних акцій в Україні на початку ХХІ ст. Особливу увагу звернено на лексему майдан в новому суспільно-політичному значенні, її функціональний потенціал, роль у сучасній словотвірній номінації. Виявлено також формування нових спеціалізованих або експресивно-оцінних значень лексем революція, марш, віче. Досліджено вплив нових значень на парадигматичні та синтагматичні властивості слів. З'ясовано, що лексема Майдан та інші активізовані слова – вже давно засвоєні українською мовою запозичення або титомі лексеми, а отже, українська мова розвиває цю ділянку свого суспільно-політичного лексикону за рахунок внутрішніх ресурсів, що доводить стійкість і самобутність сучасної української номінації і слугує доказом того, що нам не загрожує український варіант англізованої мови globish – ukrainish.